

IRODALOM.

Sylvanus János kivégzése címmel a Németországban megjelenő „*Zeitschrift für Kirchengeschichte*“ 1913. évf. II. füzetében Dürrwaechter Antal szól hozzá a heidelbergi híres antrinitarius pörének kérdéséhez. Sylvanust 1572. dec. 23 án szentháromság tagadó felfogása miatt kivégezték. Pörében a historikus helyzete nehéz, mert (pen a legfontosabb iratok veszték el, melyek ellene szólottak: nincs meg sem az ítélet alapjául szolgáló bizonyíték, az a levél, mit Blandratához Erdélybe írt, sem a halálos ítélet eredeti e. Dürrwaechter egy levelet mutat be, mely a kivégzésről tudósít és elenkezésben van az eddigi ismert tudósítá-okkal. E levél melyről megállapítja, hogy másolat s hogy egykorúsága iránt kétség nem lehet, rendszeres összehasonlítás alá veszi a pörrel szóló tudósításokkal és e vizsgálat alapján tesz néhány megjegyzést a pörhöz és kivégzéshez. A levél tartalma elmondja, hogy Sylvanust az isten és fiának káromlás-, továbbá az isteni felség megsértése (crimen laesae maiestatis divinae) miatt lefejezték, felnégyelték és elégették. Bűnéül van írva Blandratához írt levele, melyben biztosítja őt felfogásuk azonosságáról. Eddig szól a tudósítás latin része, melyet egy pár sor német szöveg fejezbe, ebből megtudjuk, hogy félelem nélkül várta halálát és mi őn kivégzése előtt körülállották és a prédikátorok kérték hogy kerülje el a halált, így szólt: „Nézzétek emberek, én most meghalok, de az ítélet napján Mahomet és én, a ti Jézusok, a keresztre feszített Isten ellen harcolni fogunk és őt halálra vetjük.

(*Történeti Szemle* 1917. évf. 3—4 füzetéből.)

ZSINKA FERENC.

Az unitárius hittudományi irodalom fejlődése. A magyar vallás és közoktatásügyi miniszterium dr. Pintér Jenő budapesti tantszéki főigazgató szerkesztésében 4 vaskos kötet terjedelemben „A Magyar Irodalomtudomány Kézikönyve“ címen összefoglaló tudományos munkát ad ki. *I. kötet* tartalma: Módszertan. Problémák. A magyar irodalomtörténet és művelődéstörténet határkérdései. *II. kötet* tartalma: A magyar irodalom érintkezései más irodalmakkal. *III. kötet* tartalma: A magyar szépirodalom nevezetesebb műfajainak fejlődése. *IV. kötet* tartalma: A magyar tudományos irodalom nevezetesebb ágainak fejlődése. Ebben a IV. kötetben „Az unitárius hittudományi irodalom fejlődése“ c. fejezetet dr. Borbély István kolozsvári kollégiumi tanárunk írja.

KÜLÖNFÉLÉK.

Lelkészi kinevezések. A főtiszt. püspök úr *Balázs András* sinfalvi lelkészt a hívek egyhangu választása után Székelyderezsbe; helyébe pedig szintén a hívek egyhangu kérése alapján *Árkosi Tamás* fogarasi lelkészt, *Kozma Zoltán* polgárdi lelkészt pedig Székelyszentmiklóstra és *Bartók Géza* várfalvi lelkészt Polgárdiba nevezte ki. *Dr. Pázsint Mihály* alsószentmihályi és *Gálfi András* túri lelkészeket kölcsönösen áthelyezte. Mindeniknek az új munkamezőn sok sikert kívánunk. Itt említjük meg, hogy *Sándor Géza* siménfa'vi lelkészt az E. K. Tanács június végétől kezdve, a saját kérésére nyugalmazta.

Elhunytak: *Dr. Eged Balázs* orvos Székelyudvarhelyen 54 éves korában. Tagja volt az unitárius egyházi főtanácsnak, de e mellett a székelyudvarhelyi egyházközség lelkes és buzgó gondnokát vesztette el benne. — *Székely Mózes* földbirtokos, unitárius egyházi tanácsos Felsőrákoson, 61 éves korában május 23-án.

A magyar ág. hitv. ev. püspökség. Amint az már ismeretes, a Románia területén levő magyar és más nemzetiségű ág. hitv. e. angelikusok, elszakadva a szász egyháztól, önálló egyházkerületé alakultak. Az új püspökség székhelyéül Kolozsvárt jelölték meg. Amidőn javában folytak az egyházközségi szavazások, amelyek állítólag *Kirchknopf Gusztáv* kolozsvári lelkész felé hajlottak, akkor az a hihetetlenül hangzó dolog történt volna, hogy a kuluszminiszter lefűltotta a szavazást és a püspökséget felajánlotta *Szórádi Lajo*, brassói esperesnek Bukarest székhellyel. Azonban az ujonnan alakult egyház vezetőségének erélyes föllépésére ez az ügy is a helyes mederbe terelődött vissza.

A Királyhágó túli ref. egyházkerület. Amint olvasóink emlékezhetnek, a Magyarországtól elszakadt kalvinisták új egyházkerületé alakultak s püspöküknek *Sulyok István* nagyvárad esperest választották. Most azt a különös hírt kapjuk, hogy a kultuskormány ezt az alakulást szabálytalannak minősítette, a püspök-választást megsemmisítette s a hívek lelki gondozására *Szabolcska Mihály* temesvári lelkészt nevezte ki. Az egyházi autonómiának ezen szabályos megsértése ellen tiltakozik a ref. egyház, annál inkább, mert *Szabolcska* sem hajlandó ilyen áron a megbízatást vállalni.

Lelekészköri közgyűlés. A július végére tervezett zsinatot megelőzőleg július 29-én d. e. 9 órai kezdettel az unitárius lelekészörnek Kolozsvárt a szokott helyen közgyűlése lesz, melyre a tagokat és érdeklődőket meghívja: Vári Albert elnök.

Az indexre vett biblia. Az „index“ a pápai hatalomnak egy fegyvere, amellyel védekezik az egyházi tanok megbolygatása ellen. Az inkvizíciónak egyik szelidebb hajtása. Tulajdonképen a tiltott könyvek jegyzéke. Olyan anathéma féle, amely nem az embert, hanem a művét sújtja. Amely mű ebbe a jegyzékbe kerül,